บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คืออะไร

แนวความคิดนี้มีที่มาจากแนวคิดทางการศึกษาของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ซึ่ง เป็นต้นคิดในเรื่องของ "การเรียนรู้โดยการกระทำ" หรือ "Learning by Doing" (Dewey, 1963) อันเป็นแนวคิดที่แพร่หลายและได้รับการยอมรับทั่วโลกมานานแล้ว การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจัดกระทำนี้นับว่าเป็นการเปลี่ยนบทบาทในการเรียนรู้ของ ผู้เรียนจากการเป็น "ผู้รับ" มาเป็น "ผู้เรียน" และเปลี่ยนบทบาทครูจาก "ผู้สอน" หรือ "ผู้ถ่ายทอดความรู้" มาเป็น "ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้" ให้ผู้เรียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบทบาทนี้ เท่ากับเป็นการเปลี่ยนจุดเน้นของการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

หลังจากแนวคิดดังกล่าวเกิดขึ้น ต่อมาได้มีผู้พัฒนาแนวคิดใหม่ๆ ขึ้นจำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่สนับสนุนแนวคิดพื้นฐานของดิวอี้ทั้งสิ้น แนวคิดใหม่ๆ เหล่านี้ช่วยส่งเสริมแนวคิดหลักของดิวอี้ ให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น กว้างและหลากหลายยิ่งขึ้น น่าสนใจ และได้ผลมากยิ่งขึ้น

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง:โมเดลซิปปา(CIPPA MODEL)

การที่ครูจะจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ได้ผลดีที่สุดนั้น ก่อนอื่นต้องมีความเข้าใจถูกต้องว่า "ศูนย์กลาง" นั้นคืออะไร หรือเป็นอย่างไร การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คงไม่ได้หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนไปนั่งเรียนรวมกันอยู่กลางห้อง เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของห้องเรียน ข้อความที่ว่า "ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง" น่าจะหมายถึง "การให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ(center of attention)หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ" และบทบาทในที่นี้คงไม่ได้หมายถึงบทบาทอื่นใดนอกบทบาทในการเรียนรู้ ซึ่งถ้าจะทำให้ชัดเจน ยิ่งขึ้น ก็คงต้องถามต่อไปว่า เราจะดูได้ตรงไหนว่าผู้เรียนมีบทบาทสำคัญ ซึ่งคำตอบก็น่าจะชัดเจน ยิ่งขึ้น ว่าเราคงต้องดูตรงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ หาก

ผู้เรียนมีส่วนร่วม(participation) ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมากผู้เรียนก็จะมีบทบาทในการเรียนรู้มาก และควรจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีตามมา

แม้ว่าแนวคิดจะชัดเจนขึ้นหากครูต้องการจะจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูจะต้องให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นมากๆ แต่คำว่า "การมีส่วนร่วม" ในที่นี้คงไม่ได้มีความหมายเพียงว่า ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมมากๆ หรือคำนึงถึง "ปริมาณ" การมีส่วนร่วมเท่านั้น "การมีส่วนร่วม" นี้โดยศัพท์ทางวิชาการจากคำว่า "active participation" ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ตื่นตัว ตื่นใจ หรือมีใจจดจ่อ ผูกพันกับสิ่งที่ทำ มิใช่เพียง ทำไปให้เสร็จภารกิจเท่านั้น ดังนั้นการที่ครูจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมนั้น กิจกรรมนั้นจะต้องมีลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่าง "active" คือช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกมีความกระตือรือร้นตื่นตัว มีความจดจ่อ ผูกพันกับสิ่งที่ทำ

จากประสบการณ์การสอนและการนิเทศการสอน ผู้เขียนได้พบว่ามีครูจำนวนมากที่เข้าใจแต่เพียงว่า การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นคือ การจัดการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมมากๆโดยไม่ได้คิดว่ากิจกรรมนั้นสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้ดีเพียงใด และกิจกรรมนั้นจะทำให้ผู้เรียนไม่ได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด เราจึงมักพบว่าผู้เรียนอาจได้ทำกิจกรรมต่างๆจำนวนมาก แต่เสร็จแล้ว ครูก็จะบรรยายสรุปให้ความรู้ตามวัตถุประสงค์จากกิจกรรมที่ได้ทำไป กิจกรรมนั้นจึงถือว่าเป็นกิจกรรมที่ว่างเปล่า ในแง่ของการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

เพื่อช่วยให้ครูมีแนวทางในการออกแบบ (design) กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างผูกพัน จนกระทั่งเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ผู้เขียนจึงจะขอเสนอแนวคิดที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ดังนี้

(1.) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีที่ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (physical participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมที่จะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ หากผู้เรียนไม่มีความพร้อมในการรับรู้ แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดี ๆ ผู้เรียนก็ไม่-สามารถรับได้ ซึ่งจะเห็นจากเหตุการณ์ที่พบเสมอ ๆ คือ หากผู้เรียนต้องนั่งนาน ๆ ไม่ช้าผู้เรียนอาจหลับหรือคิดไปเรื่องอื่นๆ ได้ การเคลื่อนไหวทางกายมีส่วนช่วยให้ประสาทการรับรู้ตื่นตัวพร้อมที่จะรับและเรียนรู้สิ่งต่างๆได้ดี ดังนั้นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนจึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้

เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะๆตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความน่าสนใจของผู้เรียน

(2.) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (intellectual participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา หรือพูดง่าย ๆ ว่าเป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองของผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหว ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความจดจ่อในการคิด สนุกที่จะคิด ซึ่งกิจกรรมจะมีลักษณะดังกล่าวได้ก็จะต้องมีเรื่องให้ผู้เรียนคิดโดยเรื่องนั้นจะต้องไม่ง่ายและไม่ยากเกินไปสำหรับผู้เรียเพราะถ้าง่ายเกินไปผู้เรียนก็ไม่จำเป็นต้องใช้ความคิด แต่ถ้ายากเกินไปผู้เรียนก็เกิดความท้อถอยที่จะคิด ดังนั้นครูจะต้องหาประเด็นการคิดที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหรือลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

(3.) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสังคม (social participation) คือเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อาศัยอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ มนุษย์โดยทั่วไปจะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม ซึ่งจะส่งผลถึงการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจึงควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วย

(4.) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (emotional participation) คือเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดความหมายต่อตนเองกิจกรรมที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้เรียนนั้นมักเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประสบการณ์ และความเป็นจริงของผู้เรียน จะต้องเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนโดยตรงหรือใกล้ตัวผู้เรียน

ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เพื่อช่วยให้ครูสามารถนำแนวคิดข้างต้นไปใช้ได้ง่ายขึ้น ผู้เขียนจำเป็นต้องขยายความในบางส่วนที่ยังมีลักษณะเป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน รวมทั้งเพิ่มเติมบางเรื่องที่จำเป็นเพื่อช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

1.) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกายและอารมณ์ จิตใจ กิจกรรม การเรียนรู้ ควรมีหลากหลายให้โอกาสผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย (physical movement) เป็นระยะ ๆ ตามความ

เหมาะสมกับวัยวุฒิ ภาวะ และความสนใจของผู้เรียน การเคลื่อนไหวอาจเป็นการเคลื่อนไหวอวัยวะหรือกล้ามเนื้อต่าง ๆ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ มีความกระฉับกระเฉงตื่นตัวไวต่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการเคลื่อนไหวดังกล่าว ครูผู้จัดกิจกรรมจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ของผู้เรียนด้วย ครูจะต้องวิเคราะห์ว่าอารมณ์ / ความรู้สึกใดที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ เช่น ครูอนุบาลท่านหนึ่งต้องการให้เด็กรู้จักเก็บของให้เป็นระเบียบ จึงออกแบบกิจกรรมให้เด็กเห็นโทษของการวางของไม่เป็นที่เป็นทาง โดยให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ (เคลื่อนไหวร่างกายจากกิจกรรมหนึ่งไปยังกิจกรรมหนึ่ง) ในห้องที่มีสภาพที่รกรุงรัง จนเด็กเกิดความหงุดหงิด รำคาญ ทำอะไรไม่สะดวก และไม่ประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมอารมณ์ / ความรู้สึก ที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กเอง ทำให้เด็กเกิดความตระหนักเข้าไปในใจว่าเหตุใดจึงจำเป็นต้องเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบ กิจกรรมที่กระทบจิตใจ / ความรู้สึก / อารมณ์ ของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการยอมรับ เห็นจริง ซึ่งจะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติต่อไป ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ว่าอารมณ์ / ความรู้สึกใด ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ต้องการ ซึ่งอาจเป็นอารมณ์ทางบวกหรือทางลบ แล้วแต่กรณี และพยายามหาวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึก / อารมณ์นั้น ๆ ควบคู่ไปกับการกระทำด้านต่าง ๆ

2.) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญา และอารมณ์ จิตใจ กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีลักษณะที่กระตุ้นและท้าทายความคิดผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความจดจ่อ ผูกพันกับสิ่งที่คิด ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี การเรียนรู้ทางสติปัญญานี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

2.1) การเรียนรู้เนื้อหาความรู้ต่าง ๆ (contents or knowledge) ที่ผ่านมาในอดีต ครูมักจัดการเรียนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง คือครูเป็นผู้มีความรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้โดยครูหวังว่าการถ่ายทอดความรู้ของตน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและนำความรู้ไปใช้ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติผลที่เกิดขึ้นอาจไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จากการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนจำนวนมากมักเกิดการเรียนรู้ในระดับความรู้ ความจำเท่านั้น และบางส่วนอาจจะขึ้นไปถึงระดับความเข้าใจ และมีน้อยมากที่ได้ถึงขั้นการนำไปใช้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล แสดงให้เห็นว่าการถ่ายทอดความรู้ของครูไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนรู้ตามที่ต้องการได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้ได้แสวงหาแนวคิดแนวทางใหม่ ๆ ที่จะนำมาอธิบายและใช้แก้ปัญหานี้ ซึ่งแนวคิดสำคัญแนวคิดหนึ่งที่กำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ก็คือ แนวคิดการสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism) ซึ่งเชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้งอกงามขึ้นไปได้เรื่อย ๆ โดยอาศัยกระบวนการการพัฒนาโครงสร้างความรู้ภายในของบุคคล และการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว และเฮน

เดอร์สัน (Henderson 1996 : 6-7) ได้อธิบายว่า การสรรค์สร้างความรู้จะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ด้วยกัน คือ จุดมุ่งหมายหรือความต้องการของผู้เรียน ความรู้เดิมหรือสิ่งที่มีอยู่เดิมของผู้เรียน สาระหรือสิ่งใหม่ที่จะเรียนรู้ ดังนั้นจึงสามารถอธิบายได้อีกนัยหนึ่งได้ว่า โครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียนประกอบไปด้วยโครงสร้างความรู้ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนและขยายออกไปได้ โดยอาศัยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการคือ

(1.) ความรู้เดิม หรือโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่

(2.) ความรู้ใหม่ ได้แก่ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ ความรู้สึก ประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่บุคคลรับเข้าไป

(3.) กระบวนการทางสติปัญญา เป็นกระบวนการต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำความเข้าใจ ความรู้ที่รับมา และใช้ในการเชื่อมโยง และปรับความรู้เดิมและความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน

ดังนั้นตามแนวคิดข้างต้นการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีโอกาสได้รับข้อมูลประสบการณ์ใหม่ ๆ เข้ามา และโอกาสได้ใช้กระบวนการทางสติปัญญาของตนในการคิดกลั่นกรองข้อมูล ทำความเข้าใจกับข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูล ความรู้ใหม่กับความรู้เดิม และสร้างความหมายข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสร้างสรรค์ความรู้นี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนที่มีความหมายต่อตนเอง อันจะส่งผลถึงความเข้าใจและการคงความรู้นั้น (retention)

ดังนั้นการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสรรค์สร้างความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดการสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism) จึงเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เสริมในการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.2) การเรียนรู้ทักษะกระบวนการ และทักษะทางสติปัญญาต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านมา การศึกษามักจะให้ความสำคัญกับเนื้อหาความรู้ และวัดประเมินผลด้านเนื้อหาความรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งต่อมาวงการศึกษาได้พบว่าการเรียนรู้เพียงเนื้อหาความรู้ ไม่เป็นการเพียงพอ แนวคิดใหม่เกี่ยวกับการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ (learning process) ได้เข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยเมื่อประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา โดยมีนักการศึกษาที่ได้มองเห็นว่าเนื้อหาความรู้ในโลกนี้ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และจะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ผู้เรียนคงไม่สามารถที่จะเรียนรู้ได้หมด เขาคงจะต้องเลือกสรรสิ่งที่ตนเอง

สนใจ และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง หากเขามีทักษะกระบวนการต่าง ๆ (process skills) ที่จำเป็น แนวคิดในเรื่องการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการ (process) ควบคู่ไปกับเนื้อหาความรู้หรือผลผลิต (product) จึงเกิดขึ้น แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายว่าแม้แนวคิดนี้จะแพร่หลายมากกว่า 20 ปีแล้ว แต่การนำแนวคิดไปใช้ยังไม่กว้างขวาง และบังเกิดผลเท่าที่ควร ผู้เขียนเห็นว่าแนวคิดที่เป็นเรื่องที่น่าส่งเสริม เพราะนับวันก็จะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น และผู้เรียนในสังคมอนาคต จำเป็นต้องมีคุณสมบัติทางด้านการคิด การปฏิบัติ การแก้ปัญหาสูงขึ้นกว่าในอดีตและปัจจุบัน ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องส่งเสริมและฝึกฝนให้ผู้เรียนมีทักษะทางสติปัญญาหรือทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งมีจำนวนมากเช่น ทักษะการแสวงหาความรู้ และการศึกษาด้วยตนเอง เช่น ทักษะการสืบค้นแหล่งความรู้ ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการจับใจความสำคัญ ทักษะการจดบันทึก ทักษะการประมวลความรู้ การจัดทำฟังความรู้ การเขียน การอธิบาย และการสรุป เป็นต้น

(1.) ทักษะการศึกษาด้วยตนเอง

(2.)ทักษะการคิดและกระบวนการคิดต่างๆ เช่น ทักษะการคิด เปรียบเทียบจำแนก วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาแบบแผน จัดโครงสร้าง จัดระบบ การตั้งสมมติฐาน การพิสูจน์ทดสอบ การลงข้อสรุป การสรุปอ้างอิง รวมทั้งกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กระบวนการคิดแก้ปัญหา กระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระบวนการศึกษาวิจัย เป็นต้น

(3.) ทักษะการจัดการ

(4.) ทักษะการทำงานกลุ่มหรือทำงานเป็นทีม

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา จึงควรให้ครอบคลุมการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาความรู้ และทักษะกระบวนการทั้งหลายที่จะต้องใช้ในการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) และเน้นการฝึกฝนทักษะกระบวนการทั้งหลายที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ตามแนวคิดของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ (process learning) ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

3.)เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคมและอารมณ์กิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ (interaction) กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งความรู้ที่มีคุณค่า แต่เดิมในอดีต

ครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เพราะเชื่อกันว่าครูเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ผู้เรียนจึงต้องศึกษาจากครูเท่านั้น แต่ปัจจุบันคงเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า แหล่งความรู้นั้นมีหลายแหล่งมาก และในบางเรื่องครูอาจไม่ใช่แหล่งความรู้ที่สำคัญก็ได้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางโลก ทำให้การแพร่กระจายของข่าวสารข้อมูลเป็นไปได้มาก และเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ขอบฟ้าแห่งความรู้ไม่ได้สิ้นสุดที่ครูและห้องเรียน แต่ได้ขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวาง เนื่องจากการเรียนรู้ของบุคคลเกิดขึ้นจากการรับรู้ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เข้าไปในสมอง และสมองจะทำหน้าที่ย่อยข้อมูล ตีความและสร้างความหมายของข้อมูลเหล่านั้นประสานกันกับข้อมูลเดิมที่มีอยู่เกิดเป็นความรู้ หรือโครงสร้างความรู้ใหม่ของบุคคลนั้น ดังนั้นการเรียนรู้จึงขึ้นกับสิ่งที่รับเข้ามา หากมีข้อมูลมากหลากหลายการเรียนรู้ก็ย่อยมีโอกาสที่จะเกิดมากขึ้น ด้วยเหตุนี้หากครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้ผู้เรียนรับข้อมูลเข้ามามากการเรียนรู้ของผู้เรียนย่อมจะขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง มากกว่าการได้ปฏิสัมพันธ์กับครูเพียงแหล่งเดียว แหล่งความรู้ที่อยู่รอบตัวเราที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์แก่ผู้เรียนมีหลายแหล่ง

เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมทางด้านอื่น ๆ ที่ต้องมีการคำนึงถึงอารมณ์ และความรู้สึกของผู้เรียนครูจำเป็นต้องวิเคราะห์ว่า ขณะที่ผู้เรียนกำลังมาปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ผู้เรียนควรเกิดอารมณ์ความรู้สึกใดที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ และพยายามแสวงหาวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกดังกล่าว เช่น ในบางกรณีเราอาจต้องสร้างสถานการณ์ที่ให้ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนานที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพื่อส่งเสริมให้เขาเห็นคุณค่าของการสัมพันธ์กับผู้อื่น แต่ในบางกรณีเราอาจต้องสร้างความรู้สึกสงสัย เมื่อเกิดการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจในการแสวงหาคำตอบ เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้านดังกล่าว จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้ดี เนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่ได้ผ่านกระบวนการคิด กลั่นกรองโดยให้ผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจและจำในสิ่งที่ตนเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจหรือทักษะจากกิจกรรมดังกล่าวแล้วก็ตาม ผู้เรียนก็อาจจะยังไม่สามารถนำไปใช้ได้ การที่ผู้เรียนจะสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้ จำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝน นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย หากผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มาก ๆ ความมั่นใจ และความชำนาญในการที่จะนำความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตจึงจะเกิดขึ้น

เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่าประเด็นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ เป็นประเด็นสำคัญเพราะเป็นจุดอ่อนของการจัดการเรียนการสอนของไทย ดังจะเห็นได้ว่า ผู้เรียนทุกระดับของประเทศไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา มีการปฏิบัติหรือพฤติกรรมการนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตจริงค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เนื่องจากในการเรียนการสอนผู้เรียนขาดการฝึกฝนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (ผู้เรียนพบจากการวิเคราะห์แผนการสอนของครูจำนวนมาก) การถ่ายโอนการเรียนรู้จึงไม่เกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นน้อย ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นควรให้เพิ่มเรื่อง "การประยุกต์ใช้" ลงไปในกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะขั้นนี้จะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

แนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น เป็นที่มาของชื่อ CIPPA ดังนี้

C = Construct หมายถึง การสร้างความรู้ตามแนวคิดของ Constructivism กล่าวคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง การที่ผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความรู้ด้วยตนเองนี้ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

I = Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล และแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสังคม

P = Physical Participation หมายถึง การเรียนรู้มีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยการทำกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางกาย

P = Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น กระบวนการแสวงหาความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม กระบวนการพัฒนาตนเอง เป็นต้น การเรียนรู้กระบวนการเป็นสิ่งสำคัญเช่นเดียวกับการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ การเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านสติปัญญาอีกทางหนึ่ง

A = Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเพียงการ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดงานวิจัย
วันที่ 20 เมษ. 2555
เลขทะเบียน 255257
เลขเรียกหนังสือ

สอนเนื้อหาสาระให้ผู้เรียนเข้าใจโดยขาดกิจกรรมการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จะทำให้ผู้เรียนขาดการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้นี้ เท่ากับเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน แล้วแต่ลักษณะของสาระและกิจกรรมที่จัด

แนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบซิปปา (CIPPA) ดังกล่าว ได้มาจากตัวย่อของคำสำคัญ ซึ่งใช้เป็นแนวคิดหลักในการจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้ในระยะแรก ๆ ที่ผู้เขียนได้พัฒนาแนวคิดนี้ขึ้น ไม่ได้เรียกชื่อนี้ และไม่ได้เรียงลำดับตามนี้ แต่ต่อมาเมื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาสอนนิสิต ผู้เขียนเห็นว่าควรหาทางให้ผู้เรียนจำหลักนี้ได้ง่าย และไม่ลืม จึงได้ลองวิเคราะห์แนวคิดดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง และได้พบว่าสามารถนำคำสำคัญมาเข้ารหัสได้เป็น “CIPPA” ซึ่งเห็นว่าน่าจะเหมาะสม เพราะผู้เรียนคุ้นเคยกับ “CIPPA” ซึ่งเป็นโมเดลทางการประเมินผล ดังนั้นหากจะใช้ “CIPPA” เป็นโมเดลทางความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ก็น่าจะไปด้วยกันด้วยดี และจะทำให้ง่ายแก่ผู้เรียนและครูในการจดจำและสื่อความหมาย อย่างไรก็ตามหากจะใช้ชื่อภาษาไทย ชื่อที่น่าจะเหมาะสมก็คือ “การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบประสาน 5 แนวคิดหลัก” เพราะมีความหมายที่ตรงที่สุด

แนวคิดหลัก 5 แนวคิด ที่เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบซิปปาหรือแบบประสานคือ

1. แนวคิดการสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism)
2. แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning)
3. แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ (Learning Readiness)
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning)
5. แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

การทบทวนวรรณกรรม / สารสนเทศ (Information) ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังต่อไปนี้

อารีย์ ปรีดีกุล (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้ Storyline Method ในการสอนภาษาอังกฤษนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ ได้นำทฤษฎีการเรียนรู้หลายทฤษฎีมาใช้ร่วมกัน เช่น การบูรณาการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวเชื่อมโยงออกไปสู่วิถีชีวิตจริง การค้นหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผลงานแต่ละชิ้นที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ขึ้นในกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เจตคติและทักษะที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาไปพร้อม ๆ กัน และงานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้วิธีสตอรีไลน์ โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 19 คน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนโดยวิธีสตอรีไลน์มีส่วนประกอบสำคัญ 3 ด้านคือ บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้สอนจะมีบทบาทที่สำคัญคือ

1. บทบาทขั้นเตรียมการ วางแผนการสอน เขียนแผนการสอน สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็น ตลอดจนประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. บทบาทในการดำเนินการ คือ เป็นผู้ถามคำถามหลัก เป็นผู้สนับสนุนและจะต้องลดบทบาทจากการเป็นผู้สอนให้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก

ผู้เรียนจะมีบทบาทที่สำคัญคือ จะต้องเป็นผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนกับเพื่อน ๆ เพื่อค้นหาคำตอบจนสามารถสรุปข้อความรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการปฏิบัติกิจกรรมการผลิตผลงาน และการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่าทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทั้งสองกลุ่ม ส่วนผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยวิธีสตอรีไลน์ จะสามารถปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทั้งสองกลุ่มสอดคล้องกับกู๊ด (Good, 1973) และกาเย่ และบริกส์ (Gragne' and Briggs, 1974) ที่กล่าวไว้ว่า การสอนคือ การจัดประสบการณ์และกิจกรรม

ให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนเอง จึงเป็นข้อยืนยันได้ว่าการสอนนั้นมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และเป็นปัจจัยโดยตรงที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนส่วนผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 2.39$) แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้วิธี Storyline นั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ สอดคล้องกับ พนม พงษ์ไพบูลย์, 2533 ที่กล่าวไว้ว่า "การแสวงหาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบการสอนใหม่ เข้ามาใช้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก"

กลุ่มทดลองมีความเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้สร้างสรรค์จินตนาการมากที่สุด เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนทำงานกับเพื่อนนักเรียน รู้จักการรวบรวมข้อมูลและยังเป็นกิจกรรมที่ฝึกสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดหลัก 5 แนวคิด (CIPPA) ซึ่งทิศนา แขมมณี (2542) ได้เสนอไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (2542) ธนู ฤทธิกุล (2542) วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) และพิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2542) ซึ่งได้เสนอแนวการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางไว้เช่นกัน

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ด้านเนื้อหาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นด้านเนื้อหาในแต่ละข้อนั้น กลุ่มทดลองจะมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับสตีฟ เบลล์ (Steve Bell, 1988) พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (ม.ป.ป.) อรทัย มูลคำ และคณะ (2542) และธนู ฤทธิกุล (2542) ซึ่งมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า บทบาทของผู้สอนในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น พฤติกรรมการสอนของผู้สอน จะต้องเน้นที่กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกขั้นตอน ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้คอยเสริมแรง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในด้านบรรยากาศการเรียนและสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเนื้อหา ด้านพฤติกรรมการสอนของผู้สอน และด้านพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นต่อกระบวนการเรียนการสอนในทุก ๆ ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 5.45$) โดยนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยใช้วิธีสตอรี่ไลน์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความ

คิดเห็นสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ ผลการวิเคราะห์สอดคล้องกับสมมติฐาน และยังสอดคล้องกับศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (พ.ค.ร.), 2541

ทิศนา แขมมณี (2540) วลัย พานิช (2541) วัฒนพร ระงับทุกข์ (2542) นิพนธ์ เตชะคุปต์ (2542) ดัชนีบ่งชี้กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีความแตกต่างกับวิธีสอนแบบปกติ

ประเสริฐ ลีอำนนต์กุล (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของอาจารย์วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมลออ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสำรวจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน 5 ด้านคือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านเนื้อหาวิชา ด้านสื่อและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล โดยทำการสำรวจอาจารย์ จำนวน 180 คน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบวิธีการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยทั้ง 2 แห่ง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านสื่อและกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล ส่วนอีก 3 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรด้านอื่น ๆ พบว่าอาจารย์ที่มีคุณวุฒิครูกับกลุ่มไม่มีคุณวุฒิครู และอาจารย์ที่ผ่านการอบรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับกลุ่มที่ไม่-เคยเข้ารับการอบรม จะจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนแปรทางด้านวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอนเมื่อทำการเปรียบเทียบพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยของประเสริฐ ลีอำนนต์กุล สอดคล้องกับงานวิจัยของสมจิตร์ กลิ่นน้อย (2546) ซึ่งทำการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี 3 ด้านคือ ด้านการเตรียมการด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล โดยทำการศึกษาตัวแปรเพศ ประสบการณ์การสอน และการผ่านการอบรม พบว่าปัญหาทั้ง 3 ด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการสอนของครูที่มาจากโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน พบว่าจะมีปัญหาทั้ง 3 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ